

มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา

Course Specification

0102131 การประกอบการชุมชน

Community Enterprise

รายวิชานี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาชุมชน

หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2568

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัส ชื่อรายวิชา จำนวนหน่วยกิต รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน รายวิชาที่เรียนพร้อมกัน และคำอธิบายรายวิชา

0102131 การประกอบการชุมชน

3(2-2-5)

Community Enterprise

ความหมาย หลักการ แนวคิด และประเภทของการประกอบการชุมชน ความสำคัญของการประกอบการชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการประกอบการชุมชน ความเป็นผู้ประกอบการ จริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการ และทักษะผู้ประกอบการ โดยเน้นการจัดทำแผนธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนโดยมีความรับผิดชอบต่อความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างคุณค่าเหนือคู่แข่ง การเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยวิเคราะห์กรณีศึกษาและฝึกปฏิบัติ

Definitions, principles, concepts, and categories of community enterprises; Significance of community enterprise on economic and social development; Factors affecting the success of community entrepreneurship, ethics for entrepreneurship and entrepreneurial skills by emphasizing on business plan, product development based on community resources towards social responsibility and environmental sustainability, creating value better than competitors, added value and standards to community products by a case study analysis and practice.

2. ประเภทของรายวิชา

- ☐ ศึกษาทั่วไป
☒ วิชาพื้นฐานเฉพาะด้าน
☐ วิชาเอกเลือก
☐ วิชาโท
☐ วิชาเลือกเสรี

3. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา อ.ดร.ภัทร ยืนยง

อาจารย์ผู้สอน อ.ดร.ภัทร ยืนยง

4. ปีการศึกษา/ ภาคการศึกษา/ กลุ่มผู้เรียน

ปีการศึกษา 2568 ภาคการศึกษาต้น

5. สถานที่เรียน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

6. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

6 กรกฎาคม 2567

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้/มีความสามารถ/สมรรถนะที่ต้องการด้านต่าง ๆ

1.1 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายความหมาย หลักการ แนวคิด และประเภทของการประกอบการชุมชนได้

1.2 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความสำคัญของการประกอบการชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการประกอบการชุมชนได้อย่างเหมาะสม

1.3 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะผู้ประกอบการ โดยเน้นการจัดทำแผนธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนโดยมีความรับผิดชอบต่อความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อม การสร้างคุณค่าเหนือคู่แข่ง การเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงความเป็นผู้ประกอบการและจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการได้อย่างเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

เป็นรายวิชาใหม่ ที่มีการเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องและส่งเสริมนโยบายของมหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยให้ผู้เรียนสามารถใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมสังคมและการเป็นผู้ประกอบการ และมีความสามารถในการพัฒนาการประกอบการชุมชนเพื่อหนุนเสริมเศรษฐกิจฐานรากและการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม

หมวดที่ 3 ลักษณะการดำเนินการ

1. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

ภาคบรรยาย	ภาคปฏิบัติ	การศึกษาด้วยตนเอง
จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ x 15 สัปดาห์	จำนวน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ x 15 สัปดาห์	จำนวน 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ x 15 สัปดาห์

คำชี้แจง : ภาคการศึกษาคิดเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์และช่องทางที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

อาจารย์ประจำรายวิชาแจ้งให้ผู้เรียนทราบเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อและชั่วโมงการให้คำปรึกษา (Office Hours) โดยจะให้คำปรึกษาสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ณ ห้อง 13325 (ห้องพักอาจารย์) อาคาร 13 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา

หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
1-2	- แนะนำรายวิชา - ความหมาย หลักการ แนวคิด และ ประเภทของการประกอบการชุมชน	2	2	- มคอ.3 - การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - Canva	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
3-4	- ความสำคัญของ การประกอบการ ชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม - ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการ ประกอบการชุมชน	2	2	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปรายกลุ่ม - Canva	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
5-6	- ความเป็นผู้ประกอบการ - จริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการ	2	2	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปราย - Canva - คลิปสั้น	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
7-8	- ทักซ์ผู้ประกอบการ ชุมชน - การจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน - การจัดทำแผนธุรกิจเพื่ ประกอบการที่ยั่งยืน - การออกแบบแผนธุรกิจเพื่อชุมชน และการประกอบการที่ยั่งยืน	4	4	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปราย - Canva - กิจกรรม - workshop ก าร จัดทำแผนธุรกิจเพื่ ชุมชน	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
9	สอบกลางภาค				
10-11	- การพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากร ชุมชน	4	4	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม	อ.ดร.ภัทร ยืนยง

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวนชั่วโมง		กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อที่ใช้	ผู้สอน
		บรรยาย	ปฏิบัติ		
	- ความรับผิดชอบต่อความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อม			- การอภิปราย - Canva workshop การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์	
12-13	- การสร้างคุณค่าเหนือคู่แข่ง - การเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	4	4	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปราย - Canva	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
13-14	- ตัวอย่างกรณีศึกษาและการวิเคราะห์ตัวอย่างกรณีศึกษาการประกอบการชุมชน			- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปราย - Canva - วิดีทัศน์	
15-16	การนำเสนอผลการศึกษจากการลงพื้นที่ปฏิบัติจริง จากกระบวนการ การคิดเชิงออกแบบ ในการสร้างนวัตกรรม	4	4	- การบรรยาย - กิจกรรมกลุ่ม - การอภิปราย - Canva - การนำเสนอผลเฉพาะกรณี	อ.ดร.ภัทร ยืนยง
17	สอบปลายภาค				
18					
รวม		30	30		

2. แผนพัฒนาประสิทธิภาพรายวิชา (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☒ 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของระยะเวลาทั้งหมดของรายวิชา
- ☐ 2. จัดการเรียนรู้ร่วมกับสถานประกอบการ องค์กร หรือหน่วยงาน
- ☒ 3. จัดการเรียนรู้เชิงรุก
- ☒ 4. รายวิชาส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการของผู้เรียน
- ☐ 5. รายวิชาก่อให้เกิดนวัตกรรมของผู้เรียน โดยมีหนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงาน

- ☐ 6. จัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ (online) ร่วมกับ ในที่ตั้ง (on-site)
- ☐ 7. มีการพัฒนาสื่อการสอนแบบออนไลน์โดยผ่าน TSU MOOC
- ☒ 8. เปิดเผยคะแนนเก็บก่อนการสอบปลายภาค
- ☒ 9. ส่งระดับขึ้นตามเวลาที่กำหนด โดยไม่มีข้อผิดพลาด
- ☐ 10. มีการทวนสอบรายวิชาในระบบของคณะฯ
- ☐ 11. อื่น ๆ ระบุ

3. แผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
1	- ประเมินจากการตรงต่อเวลาของนิสิตในการเข้าเรียน การส่งงานที่ได้รับมอบหมาย การเข้าร่วมกิจกรรม - ความมีวินัยและความพร้อมเพรียงของนิสิตในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อการบริหารและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน - ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย - พฤติกรรมการเรียนและการสอบ	- สังเกตการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมผู้เรียน - แบบบันทึกการเข้าเรียน	1-16	10
2	- ประเมินความสามารถด้านการคิดของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตัดสินใจ - การประเมินจากงานเดี่ยว	- ชิ้นงานเดี่ยว	4,10-11,13-14	10
3	- ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ของนิสิตเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านความหมาย หลักการ แนวคิด และประเภทของการประกอบการชุมชน ความสำคัญของการประกอบการชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการประกอบการชุมชน - ความเป็นผู้ประกอบการ จริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการ	สอบกลางภาค	9	20

ลำดับ	หัวเรื่อง/ประเด็น/รายละเอียด	วิธีการประเมิน/ ลักษณะการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	คะแนน
4	ความสามารถด้านการคิดของนิสิต เช่น การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ - ทักษะผู้ประกอบการ และการจัดทำแผนธุรกิจ - สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนโดยมีความรับผิดชอบต่อความยั่งยืนของสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ - มีทักษะและความเข้าใจในการสร้างคุณค่าเหนือคู่แข่ง การเพิ่มมูลค่าและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม งานกลุ่มและการนำเสนอ	2-16	30
5	- ความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ของนิสิตเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านการประกอบการชุมชน	สอบปลายภาค	17-18	30
คะแนนรวม				100

วิธีการตัดเกรด ☒ อิงเกณฑ์ (FIX-Rate)
☐ อิงกลุ่ม (T-Score)

การกำหนดช่วงคะแนนของเกรด

เกรด	A	B+	B	C+	C	D+	D	E/F
ช่วงคะแนน	≥80	≥75	≥70	≥65	≥60	≥55	≥50	≥0

หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำรา เอกสารหลัก และข้อมูลสำคัญ

กัลยารัตน์ อีระธนชัยกุล. (2557). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (2564). **ข้อมูลสินค้าและผู้ประกอบการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภาคใต้**. นนทบุรี: บริษัท ออนป้า จำกัด.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). **ความรู้เบื้องต้นด้านทรัพย์สินทางปัญญา**. นนทบุรี: ม.ป.พ.

แก้วตา โรหิตร์ตันะ. (2562). **OM ในวิสาหกิจชุมชนไทย**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาบริหารการปฏิบัติการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จำนงค์ แรกพินิจ. (2563). **คู่มือพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน**. สมุทรสงคราม: สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2559). **หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2550). **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท/expernetbooks.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล. (2550). **วิสาหกิจชุมชน: กลไกเศรษฐกิจฐานราก**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2563). **คู่มือการพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน**. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

ดิยุทธสรณ์ ประทีปพรณงค์. (2563). **การพัฒนาอย่างยั่งยืนกับวิสาหกิจเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2558). **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน Community Economic Development**. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พนิตสุภา ธรรมประมวล. (2563). **การตลาดเพื่อชุมชน**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ลพบุรี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2563). **การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

วิชัย โชควิวัฒน์. (2560). **วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเครือข่ายพัฒนาศักยภาพผู้นำการสร้างสุขภาวะ.

ศิริณา จิตต์จรัส. (2553). **เศรษฐกิจชุมชนและภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

สมศักดิ์ สัมคศิริธรรม. (2555). **การเสริมพลังชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬา.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2563). **คู่มือการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (Community Business Model Canvas : CBMC)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สถาบันไทยพัฒน์. (2561). **Creating Social Business: สร้างธุรกิจเพื่อสังคม**. กรุงเทพฯ: บริษัท

แปลน พับลิชชิ่ง จำกัด.

สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2566). **การจัดการระบบเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงและลดความเหลื่อมล้ำ หอการค้าไทย. (2559). **คู่มือตัวชี้วัด**

ผลลัพธ์การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนด้วยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

โครงการพอแล้วดี. (2562). **คู่มือเขียนแผนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน**.ม.ป.พ. มูลนิธิมั่นพัฒนา.

ภาษาอังกฤษ

Fortunato, M. W-P., & Alter, T. R. (Eds.). (2017). **Entrepreneurship, Community, and Community Development**. Routledge.

Gibson-Graham, J. K., Cameron, J., & Healy, S. (2016). **Community Economies: Collective Action for Social and Environmental Justice**. University of Minnesota Press.

Gupta, A. K. (2016). **Grassroots Innovation: Minds on the Margins Are Not Marginal Minds**. Penguin Books India

Martin, R. L., & Osberg, S. R. (2015). **Getting Beyond Better: How Social Entrepreneurship Works**. Harvard Business Review Press.

Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). **Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers**. John Wiley & Sons.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

หนังสือแปล

Janus, K. K. (2564). **Social Startup Success: คู่มือความสำเร็จสตาร์ทอัพเพื่อสังคม** (ลลิตา ผลผลา, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: BOOKSCAPE.

Borstein, D. (2551). **ผู้ประกอบการสังคม (How to Change the World)** (วิไล ตระกูลสิน และเจริญเกียรติ ชนสุขถาวร, ผู้แปล). (How to change the world, น.ส., 2004). กรุงเทพฯ: สานเงินมีมา.

Bill Burnett และ Dave Evans. 2561. **คู่มือออกแบบชีวิตด้วย Design Thinking** (เมษ์ ศรีพัฒนาสกุล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: Bookscape Publishing House.

Bernard Roth .2563. **หลักสูตรลงมือทำทันทีจาก Stanford (The Achievement Habit)** (วิโรจน์ ภัทรทีปกร,ผู้แปล).กรุงเทพฯ: วีเลิร์น.

แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (สวส.): <https://www.osep.or.th/>
- สมาคมธุรกิจเพื่อสังคมแห่งประเทศไทย (SE Thailand): <https://www.sethailand.org/>
- SE.school: <https://se.school/>
- โครงการพอแล้วดี: <https://porlaewdee.com/>
- Thai MOOC: <https://thaimooc.org/>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA): <https://www.nia.or.th/>
- กองทุนพัฒนาผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (TED Fund):
<http://www.tedfund.mhesi.go.th/>
- Thai Social Enterprise Centre (TSEC) – มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เว็บไซต์: <https://tsec.bus.tu.ac.th/>
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)
เว็บไซต์: <https://www.sme.go.th/>

คู่มือ

"คู่มือการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (Community Business Model Canvas : CBMC)" สามารถดาวน์โหลดได้จาก: web.codi.or.th/printing_media/20200519-15232/ (เป็นไฟล์ PDF ที่เผยแพร่โดยพอช.)

คู่มือการพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน:
<https://setsustainability.com/download/32jt9usirmoqa7w>